

הכנסת מרכז המחקר והמידע

ירושלים, ל' באדר א' תשע"א
6 במרס 2011

תחנת רק"ע (רשת קליטת עלייה)

מסמך זה נכתב עבור ועדת העלייה, הקליטה והתפוצות של הכנסת, בראשות חה"כ דני דנון, לקראת דיון שכותרתו "מצב רשת רק"ע (קול ישראל)". במסמך תיסקר ההיסטוריה של תחנת רק"ע, יוצגו נתונים על שידורי התחנה ויינתן תקציר של דיונים קודמים שהתקיימו בשנים האחרונות בוועדות הכנסת בנושאים הנוגעים לתחנה.

1. מבוא¹

עם הקמת "קול ישראל" והלאמת תשתית הרדיו המנדטורי בשנת 1948 החל הרדיו הישראלי לשדר, לצד התוכניות בעברית ובערבית, גם תכנים באנגלית, בצרפתית, ביידיש ובלאדינו. השידורים נקלטו בתחומי המדינה ושודרו גם בגלים קצרים, וכך נקלטו בחלקים שונים של העולם. מטרת השידורים היתה לחזק את הקשר בין יהודי העולם למדינת ישראל, לעודד הגירה יהודית ארצה ולענות על צורכיהם של המהגרים היהודים שאינם שולטים בשפה העברית.

בשנת 1950 נפתחה תחנת "קול ציון לגולה", שמומנה מתקציב הממשלה והסוכנות היהודית ונוהלה על-ידי "קול ישראל". עם השנים החלה התחנה לשדר בשפות נוספות (ספרדית, הונגרית, רומנית, רוסית, גיאורגית, בוכרית, טיגרית, אמהרית וטאטית). בשנת 1960 עברה התחנה לחזקתה הבלעדית של "קול ישראל", ובשנת 1965, לאחר חקיקת **חוק רשות השידור, התשכ"ה-1965**, שחייב לקיים שידורים ליהודי התפוצות ולשקף את תרבותן של כל עדות ישראל, שונה שם התחנה ל"שידורי קול ישראל לחו"ל ולעולים", והיא החלה לפעול כחטיבה עצמאית ברשות השידור (לעתים כונתה התחנה "רשת ה").

בשנת 1991, בשיאו של גל העלייה ממדינות ברית-המועצות לשעבר, הוקמה תחנת רק"ע (רשת קליטת עלייה). התחנה שידרה תכנים לימודיים ותוכניות אקטואליה ברוסית ובאמהרית ויועדה לעולים החדשים. חמש שנים לאחר מכן, בשנת 1996, אוחדו שידורי רק"ע ושידורי "קול ישראל ברוסית לחו"ל".

במסגרת התייעלות ברשות השידור, אוחדו בשנת 2004 שידורי "קול ישראל" בשפות הזרות שהיו מפוזרים בשלוש רשתות (רשת א', רשת ה' ורק"ע), לרשת אחת – "רשת קליטת עלייה" (רק"ע).

בשנת 2008, בעקבות הקיצוץ בתקציב רשות השידור הופסקו השידורים לחו"ל באמצעות גלים קצרים, ומאז אפשר לקלוט את שידורי "קול ישראל" המיועדים ליהודים בחו"ל באינטרנט בלבד. השידורים לאוכלוסיית העולים החדשים נמשכים כסדרם.

¹ "העין השביעית", לקסיקון אנציקלופדי לתקשורת ועיתונות, תחנת רק"ע, תאריך פרסום: 21 בפברואר 2008; "קול ישראל", חטיבת השידורים לחו"ל ולעולים, חוברת מידע בנושא רשת קליטת עלייה, מעודכנת לחודש מרס 2011.

2. נתונים על שידורי תחנת רק"ע

תחנת רק"ע היא חטיבת השידורים לחו"ל ולעולים של "קול ישראל", ויש בה שתי מחלקות: המחלקה הרוסית ומחלקת השידורים לעולים ולמערב. התחנה משדרת בכל שעות היממה, ב-14 שפות. בתחנה מועסקים כיום 77 עובדים (ב-64.25 משרות)², 34 מהם עובדים במחלקה הרוסית, שבעה הם עובדים ייעודיים לשפה האמהרית, שבעה הם עובדים ייעודיים לשפה האנגלית, והיתר נחלקים בין שאר שפות השידור ואנשי המינהלה הכללית.

שפות השידור בתחנת רק"ע³

<u>שפה</u>	<u>התחלת השידורים</u>	<u>זמן שידור יומי</u>
רוסית	1958	15 שעות
אמהרית	1985	110 דקות
צרפתית	1948	45 דקות
אנגלית	1948	45 דקות
בוכרית	1975	30 דקות
פרסית ⁴	-	30 דקות
יידיש	1948	15 דקות
רומנית	1953	15 דקות
הונגרית	1953	15 דקות
מוגרבית	1954	15 דקות
גיאורגית	1970	15 דקות
לאדינו	1948	15 דקות
ספרדית	1952	15 דקות
טיגרית	1991	10 דקות

בלוח התוכניות של התחנה מושם דגש בחדשות ואקטואליה, ובין היתר מושמעים יומני חדשות, יומני אקטואליה, סקירות עיתונים, תוכניות בענייני כלכלה, תרבות ואמנות, פינות ללימוד השפה העברית, תוכניות בנושא יהדות ומסורת וכן תוכניות מוזיקה.

תחנת רק"ע מתמודדת עם בעיות בקליטת שידוריה באזורים מסוימים במדינה. גם לאחר השיפור בתחום זה, בעקבות הוספת משדרים חדשים לתחנה בשנת 2008, יש אזורים ששידורי התחנה אינם נקלטים בהם. לדברי מר שמואל בן-צבי, מנהל תחנת רק"ע, **אי-אפשר לקלוט כלל את שידורי התחנה מבאר-שבע דרומה, עד אילת; בין חיפה לנתניה רמת הקליטה חלשה מאוד; באזור ירושלים יש שיבושים; בעוטף-**

² בנוסף מועסקים בתחנה ארבעה עובדים לפי שכר אמנים. לצורך השוואה, בשנת 2001 הועסקו בתחנה 106 עובדים תקינים, ונוסף על כך הועסקו 34 עובדים כפריילנסרים בש"ת (שוברי תשלום).

³ "קול ישראל", חטיבת השידורים לחו"ל ולעולים, חוברת מידע בנושא רשת קליטת עלייה, מעודכנת לחודש מרס 2011.

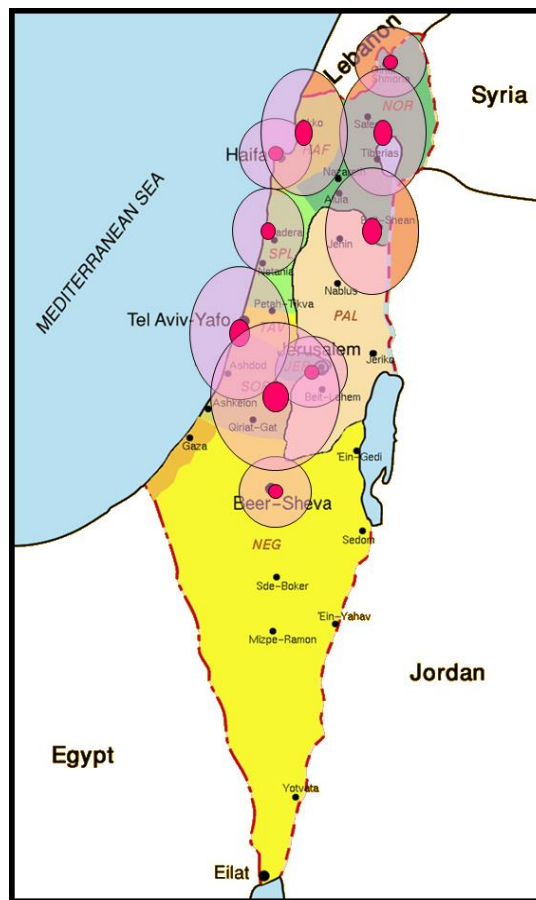
⁴ השידורים בפרסית ניתנים בחסות הרדיו בערבית של "קול ישראל".

עזה לא שומעים את השידורים כראוי, ובתל-אביב רבתי יש אזורים שבהם הם אינם נקלטים היטב.⁵ לדברי מר דוד גומבוש, ראש יחידת המשדרים ברשות השידור, לתחנה חסרים כיום 22 משדרים כדי להגיע לכיסוי מלא בכל רחבי הארץ. עלות המשדרים מוערכת ב-10 מיליון ש"ח (רכישה+התקנה), ועליה יש להוסיף עלויות אחזקה שנתיות בסך של כ-250,000 ש"ח לכל משדר. לדבריו, יש תוכנית ביצוע לרכישת המשדרים במשך חמש שנים, במסגרת הרפורמה ברשות השידור.⁶

יש לציין כי מנויי הטלוויזיה הדיגיטלית בכבלים של חברת "הוט" ומנויי חברת הלוויין YES יכולים להאזין לשידורי תחנת רק"ע באמצעות מכשיר הטלוויזיה שברשותם. כמו כן, אפשר להאזין לשידורי התחנה באתרי אינטרנט שונים, ובהם אתר רשות השידור.

שטח הכיסוי של משדרי תחנת רק"ע⁷

בתשובה על שאלתנו בנוגע לשיעורי ההאזנה לרשת, נמסר על-ידי הרשת כי סקרים שנערכו בשנים האחרונות על-ידי שפ"מ⁸ הראו כי כ-80% מקרב העולים מחבר-המדינות המאזינים לרדיו, מאזינים

⁵ מתוך דבריו של מר שמואל בן-צבי, פרוטוקול מספר 34 משיבת ועדת העלייה, הקליטה והתפוצות מיום 28 באוקטובר 2009.

⁶ מר דוד גומבוש, ראש יחידת משדרים, רשות השידור, שיחת טלפון, 14 בפברואר 2011.

⁷ המפה נלקחה ממצגת שהציגו נציגי תחנת רק"ע בדיונים בוועדת העלייה, הקליטה והתפוצות. ראו פרוטוקול מספר 34 מיום 28 באוקטובר 2009 ופרוטוקול מספר 66 מיום 19 בינואר 2010. המצגת נמסרה על-ידי מר דוד גומבוש, ראש יחידת המשדרים ברשות השידור, בתאריך 14 בפברואר 2011.

⁸ שפ"מ (שידורי פרסומת מאוחדים מדיה 2003 בע"מ) היא חברת הזיכיון הבלעדית לשיווק ולמכירה של זמן אוויר ברשתות "קול ישראל".

לשידורי הרשת בשפה הרוסית.⁹ שיעורי ההאזנה לתחנה גבוהים יותר ככל שעולים גיל המאזינים ורמת השכלתם.¹⁰ עוד נמסר כי סקר שערך משרד הבריאות בשנת 2004 לצורך היערכותו למלחמה באיידס, הראה כי כ-90% מקרב העולים מאתיופיה המאזינים לרדיו, מאזינים לשידורי הרשת בשפה האמהרית. לגבי יתר השפות נמסר כי לא נערכו סקרי האזנה, אולם על-פי הרשת תגובות המאזינים בכתב ובעל-פה מלמדות על האזנה רחבה כמעט בכל השפות.¹¹ חשוב לציין כי הנתונים שלעיל נמסרו על-ידי הרשת עצמה, ומפאת קוצר הזמן לא עלה בידנו להשיג נתונים ממקורות נוספים.

תחנת רק"ע אינה פועלת כיחידה כלכלית עצמאית, ועיקר הכנסותיה מקורן בהקצאה תקציבית של רשות השידור המיועדת לתשלום משכורות עובדי התחנה ולכיסוי הוצאות התפעול.

הכנסותיה והוצאותיה של תחנת רק"ע¹²

2006	2007	2008	2009	2010		
15.41	14.77	15.00	13.88	14.61	הקצאת רשות השידור	הכנסות (במיליוני ש"ח)
0.02	0.94	0.40	0.00	0.00	הכנסות אחרות ¹³	
15.43	15.71	15.40	13.88	14.61	סה"כ	
15.85	15.09	13.99	13.83	12.95	הוצאות שכר	הוצאות בפועל (במיליוני ש"ח)
0.4	0.3	0.02	0.02	0.02	הוצאות תפעול	
0.00	0.00	¹⁴ 0.37	0.81	0.83	תחזוקת משדרים ¹⁴	
16.25	15.39	14.38	14.66	13.80	סה"כ	

בשנים 2008–2010 התקבלו ברשות השידור 11 תלונות על שידורי הרשת: שש תלונות בנושא חוסר איזון בהבעת דעה, ארבע תלונות בנושא חוסר יכולת לקלוט את השידורים (כולן בשנים שקדמו לשנת 2010), ותלונה אחת בנושא כללי.¹⁶ אומנם מספרן המועט של התלונות אינו מאפשר ניתוח סטטיסטי שלהן, אולם ייתכן שיש בתלונות כדי להצביע על תופעות בולטות וייחודיות בשידורי הרשת, וחלקן של התלונות על בעיות הקליטה של התחנה אכן מחזק סברה זו.

3. דיונים קודמים בוועדות הכנסת

בשנים האחרונות התקיימו כמה דיונים בוועדות הכנסת בנושא תחנת רק"ע. בינואר 2010 התקיים בוועדת הכלכלה דיון בנושא "האיומים לבטל את רדיו רק"ע".¹⁷ הדיון התקיים בעקבות הצעה לדיון מהיר של

⁹ מר שמואל בן-צבי, מנהל תחנת רק"ע, מכתב, התקבל בדוא"ל, 4 במרס 2011.

¹⁰ רדיו רק"ע, "קול ישראל ברוסית", חוברת מידע למפרסמים, נובמבר 2006.

¹¹ "קול ישראל", חטיבת השידורים לחו"ל ולעולים, חוברת מידע בנושא רשת קליטת עלייה, מעודכנת לחודש מרס 2011.

¹² הנתונים נמסרו על-ידי מר שמואל בן-צבי, מנהל תחנת רק"ע, דוא"ל, 6 במרס 2011.

¹³ בהכנסות האחרות נכללות העברות על-פי הסכם קואליציוני שנחתם עם מפלגת ישראל ביתנו והכנסות משרד הקליטה עבור שיעורים בעברית בשפות שונות. ההכנסות אינן כוללות את 5 מיליוני השקלים שהוקצו לרכישת משדרים בעקבות ההסכם הקואליציוני שנחתם עם מפלגת ישראל ביתנו, היות שהסכומים לא הועברו במסגרת התקציב השוטף.

¹⁴ הסכומים בסעיף תחזוקת המשדרים משמשים רק לטיפול במשדרים שהותקנו על-פי המימון של 5 מיליוני ש"ח, שנתקבל בעקבות ההסכם הקואליציוני שנחתם עם מפלגת ישראל ביתנו. עלות תחזוקת המשדרים הישנים יותר נכללת בסכום הכולל שרשות השידור משלמת לחברת "בזק" עבור תחזוקת משדרים, ולכן לא ניתן לבודד את עלות האחזקה של משדרים אלה.

¹⁵ הסכום מתייחס רק לחלק מהשנה.

¹⁶ מר מאיר שפיגלמן, נציב קבילות הציבור, רשות השידור, מכתב למר שמואל בן-צבי, מנהל תחנת רק"ע, 28 בפברואר 2011.

¹⁷ פרוטוקול מספר 147 משיבת ועדת הכלכלה מיום 4 בינואר 2010.

חה"כ רוברט אילטוב, לאחר שבתקשורת נפוצו ידיעות על הכוונה לסגור את התחנה עקב גירעונות ברשות השידור. מנכ"ל רשות השידור מר מוטי שקלאר הצהיר בדיון כי אין כל כוונה לסגור את תחנת רק"ע, וכי ככל שרשות השידור תמשיך להתקיים, תמשיך להתקיים גם התחנה.

באוקטובר 2009 ובינואר 2010 התקיימו בוועדת העלייה, הקליטה והתפוצות דיונים בנושא "פתרון בעיית הפרעות בשידורי רדיו רק"ע".¹⁸ הדיונים התקיימו בשל רצון הוועדה לברר כיצד נוצלו 5 מיליוני השקלים שהועברו לתחנה בשנת 2006 בעקבות הסכם קואליציוני שנחתם עם מפלגת ישראל ביתנו, לשם רכישת 10 משדרים, כדי לפתור את בעיות הקליטה של הרשת. בדיונים התברר כי בסופו של דבר אפשר הכסף את רכישתם של חמישה משדרים בלבד, עקב עלויות ההתקנה והאחזקה השוטפת של המשדרים, שלא הובאו בחשבון. כאמור, גם לאחר תוספת זו נותרו בעיות בקליטת שידורי התחנה.

כתיבה: אסף וינינגר

אישור: ד"ר שירלי אברמי

עריכה לשונית: מערכת "דברי הכנסת"

¹⁸ פרוטוקול מספר 34 משיבת ועדת העלייה, הקליטה והתפוצות מיום 28 באוקטובר 2009; פרוטוקול מספר 66 משיבת ועדת העלייה, הקליטה והתפוצות מיום 19 בינואר 2010.

